

УДК 633.32

ФОРМУВАННЯ КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОНЮШИНИ ЛУЧНОЇ

Остапенко Я.Ю., Бурко Л.М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Для вирішення проблеми дефіциту кормового протеїну в Україні пропонується розширити посіви багаторічних бобових трав, зокрема конюшини лучної, та вдосконалити технології їх вирощування на кормові цілі [1, 2, 3].

Конюшина лучна є однією з основних кормових культур в Україні, що забезпечує значний обсяг якісного високобілкового корму. Вона добре адаптується до різних умов вирощування та технологій. Придатна для виготовлення різноманітних кормів (зелена маса, сіно, сінаж) і добре поїдається всіма видами тварин. Листостеблова маса містить багато протеїну, вітамінів (особливо каротину) та мінеральних речовин, має високу перетравність.

Протеїнова продуктивність конюшини значно залежить від умов зволоження. Досвід показує, що в районах з достатньою кількістю опадів при інтенсивному використанні ранньостиглих сортів конюшини лучної збір протеїну може бути на 20-35% вищим порівняно з зонами нестійкого або недостатнього зволоження. Важливою перевагою конюшини лучної над люцерною є її вища морозо- та зимостійкість. Ця біологічна особливість

зумовлює її домінуюче положення в структурі посівних площ північного Лісостепу та Полісся України.

Значення конюшини для сталого розвитку сільського господарства виходить далеко за межі лише кормовиробництва. Її вегетативна маса є основою для виробництва найбільш поживних грубих і соковитих кормів. Водночас, потужна коренева система конюшини відіграє вирішальну роль у відновленні та підвищенні родючості ґрунтів. Ця рослина є цінним сидератом, що збагачує ґрунт органічною речовиною та, завдяки симбіозу з бульбочковими бактеріями, фіксує атмосферний азот. За вегетаційний період конюшина здатна акумулювати до 160 кг/га біологічного азоту, який стає доступним для наступних культур у сівозміні. Дворічний посів конюшини забезпечує надходження у ґрунт такої кількості органічної речовини, що еквівалентна внесенню 30 т/га гною – ресурсу, використання якого в останні десятиліття суттєво скоротилося. Крім того, конюшина покращує структуру ґрунту, зменшує його ерозію та є відмінним попередником для багатьох польових культур.

Листостеблова маса конюшини лучної відрізняється високою перетравністю та багатим хімічним складом, включаючи значний вміст вітамінів, особливо каротину, та мінеральних речовин. Типова урожайність зеленої маси за два укоси становить 30-50 т/га, сіна – 5-10 т/га, а насіння – 3-4 ц/га. Для оптимізації виробництва кормів рекомендується використовувати нові, адаптовані сорти з різними строками досягання. Оптимальний період для заготівлі сіна або сінажу – це фаза бутонізації до початку цвітіння, коли рослина має найвищу кормову цінність.

Таким чином, конюшина лучна постає як універсальна високопротеїнова культура, здатна ефективно вирішувати низку завдань сільськогосподарського виробництва: від забезпечення високобілковими кормами до збагачення ґрунту поживними речовинами та підвищення урожайності культур у сівозмінах.

Однак, в сучасних умовах змін клімату, що проявляються у підвищенні літніх температур, нерівномірному розподілі опадів, а також змінах термінів початку та кінця вегетаційного періоду, виникають нові виклики для вирощування конюшини. Ці фактори впливають на особливості росту, розвитку та формування урожаю листостеблової маси, що, безумовно, позначається на її кінцевій продуктивності.

Враховуючи ці зміни, надзвичайно важливим стає дослідження сучасних ботанічних, біологічних та морфологічних особливостей рослин конюшини в нових кліматичних реаліях. На основі отриманих даних необхідно активно вдосконалювати існуючі та розробляти нові елементи технології вирощування цієї культури як на кормові, так і на насіннєві цілі. Лише такий комплексний підхід дозволить повною мірою реалізувати потенціал конюшини лучної як ключового чинника у збільшенні виробництва високобілкових рослинних ресурсів та забезпеченні продовольчої безпеки України.

Список використаних джерел

1. Каленська С.М., Єрмакова Л.М., Паламарчук В. Д., Поліщук І.С. Системи сучасних інтенсивних технологій у рослинництві. Підручник. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. 448 с.
2. Квітко Г.П. Польове кормовиробництво - основа біологічного землеробства. *Збірник наукових праць ВДАУ*. 2004. 10. С. 11–13.
3. Петриченко В.Ф., Квітко Г.П. Польове травосіяння в системі конвеєрного виробництва кормів в Україні. *Вісник аграрної науки*. 2004. 3. С. 30–32.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національна академія аграрних наук України
Інститут сільського господарства Полісся НААН України
Інститут продовольчих ресурсів НААН України
Інститут садівництва НААН України
Актюбінський регіональний державний університет ім. К.Жубанова
RAGT Semences
Lulea University of Technology
Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф
International Academy of Applied Sciences in Lomza

**Матеріали МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА, ЛОГІСТИКИ ТА
ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА»**

*присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого,
основоположника кафедри технології зберігання, переробки та
стандартизації продукції рослинництва,
завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр.,
доктора сільськогосподарських наук, професора
ЛЕСИКА БОРИСА ВАСИЛЬОВИЧА
2-3 червня 2025 року*

Київ - 2025

Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології виробництва, логістики та переробки продукції рослинництва» присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого, основоположника кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва, завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр., доктора сільськогосподарських наук, професора Лесика Бориса Васильовича, 2-3 червня 2025р./ Редкол.: Подпрятів Г.І. (відп. ред.) та ін. Київ, 2025. 260 с.

Матеріали доповідей подані в авторській редакції учасників конференції

Відповідальний редактор: Г.І. Подпрятів

Технічне редагування, комп'ютерна верстка: В.І.Войцехівський

Адреса установи:

Національний університет біоресурсів і природокористування України
(НУБіП України)

вул. Героїв оборони, 15, м. Київ

03041, Україна

<https://nubip.edu.ua>

Агробіологічний факультет: <https://nubip.edu.ua/structure/abf>

Кафедра технології зберігання, переробки та стандартизації продукції
рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика:

<https://nubip.edu.ua/node/1106>

<https://nubip.edu.ua/node/25814>